
Птушыныя

галасы

ўсхвалявалі

неруш

ранішняй

цішы...

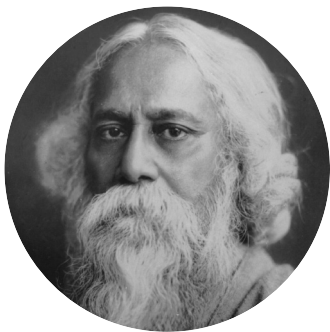

Рабіндранат Тагор

Гітанджалі

паэты планеты

Рабіндранат Тагор

Гітанджалі
Ахвярныя песнаспевы

Пераклаў з англійскай Алесь Разанаў.

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2018

УДК 821.111-1
ББК 84(5Инд=Анг)-5
Т13

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле крыніцы:

Rabindranat Tagore. *Gitanjali (Song Offerings)*.
London : McMillan & Co, 1913.

На вокладцы:

ВАЛЬТЭР ЛЬНЭР,

Партрэт Рабіндраната Тагора, каля 1930 г.

ISBN 978-985-7164-93-6

©Разанаў А. С., пераклад на
беларускую мову, 2018.

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

©Афармленне. Выдавец Зміцер
Колас, 2018.

1

Табе спадабалася – і Ты мяне стварыў
неабсяжным. Гэтае вутлае начынне Ты спаражняеш
бесперастанку і зноў напаўняеш новым жыццём.

Ты насіў па лагчынах і ўзгорках гэтую кволую
чаротавую свірасцёлку і вечна новыя згукі іграў на ёй.

Ад неўміручага дотыку Тваіх рук перапаўняецца
маё сэрца шчасцем і нараджаецца ў ім невыказнае
слова.

Твае незлічоныя падарункі ліюцца адно на далоні
маіх малых рук. Мінаюць вякі – а ты іх усё ліеш,
мінаюць вякі – а ім усё ёсць, куды ліцца.

2

Калі Ты загадваеш мне спяваць, здаецца, што разарвецца зараз ад гордасці маё сэрца; я гляджу на Твой твар – і слёзы мне засцяць вочы.

Усё, чым азмрочвалася і чым ацяжарвалася маё жыццё, растае ў адзіным салодкім суладдзі – і, быццам шчаслівая птушка, якая ляціць над морам, развінае мая душа ў захапленні крылы.

Я ведаю, што Табе даспадобы мой спеў, і ведаю, што прыйсці да Цябе я магу адно з песнапевам.

Краем шырока разгорнутага крыла маёй песні я дакранаюся да Тваёй ступні, да якой ніколі не адважыўся б дакрануцца рукою.

Ахмелены радасцю спеву, я забываюся і называю Цябе сваім сябрам, хоць Ты – мой Гасподзь.

3

Не здатны спасцігнуць Твайго песнаспеву, слухаю,
Госпадзе, я Цябе заўсёды ў бязмоўным здзіўленні.

Святло Тваёй музыкі дзіўнай азорвае свет.
Дыханне Тваёй жыватворнай мовы ліецца з нябёс
у нябёсы. І размыкае ў няспынным сваім імкненні
плынь песні Тваёй святой каменныя перашкоды.

Сэрца маё няўтольна прагне з'яднацца з Тваім
песнаспевам, але дарэмныя твая вымогі, якія
чыніць мой голас. О, я хачу гаварыць, але не хоча
мая гаворка ператварацца ў песню, і ў распачы
я крычу. Госпадзе, ніцямі згукаў Тваіх неахопных
аблыталася маё сэрца!

4

Жыццё жыцця майго! На мне спачывае дотык
Тваёй далоні – і буду я рупіцца вечно, каб цела маё
пільнавалася чысціні.

Я рупіцца буду вечно, каб думкі мае не прыязніліся
з няпраўдай, бо ведаю: тая праўда, што запаліла
ўва мне зорку розуму, – Ты!

Я рупіцца буду вечно, каб красавалася кветка маёй
любаві, а злое насенне не мела ўва мне спажытку,
бо ведаю: у маім сэрцы, у заветнай яго бажніцы,
жывеш Ты.

Я рупіцца буду вечно, каб Ты праяўляўся
ва ўсіх маіх дзях і ўчынках, бо ведаю: тая моц,
якою я дзейнічаю, даецца моцай Тваёю.

5

Дазволь, калі ласка, прысесці мне ля Цябе на хвілінку.
Работу, якую я распачаў, я закончу потым.

Калі я не бачу Твайго аблічча, не ведае сэрца маё
ні роздыху, ні спакою і ператвараецца мая праца
ў бязмежлівую пакуту ў бязмежлівым моры пакут.

Сёння ў маё акно зазірнула лета, напоўніўшы
наваколле сваім уздыханнем і шэптам, і зумкаюць
пчолы, спяваючы песню ўцехі, у квяцістых палацах
гаёў.

Вось і настала пара, калі тварам у твар з Табою
можна сядзець нетрывожліва і спяваць хваласпевы
жыццю ў гэтым усёабдымным і перапоўненым
цішай пачасці.

6

Сарві, не марудзь – і вазьмі сабе маленькую гэтую кветку. Я баюся, яна завяне і змяшаецца з прахам зямлі.

Можа, у Тваім вянку ёй і не знойдзецца месца, але сарві яе, узнагародзь увагай – хай паспытае праз дотык Тваёй рукі асалоду болю! Я баюся, што не заўважу, як скончыцца дзень і міне часіна ахвяравання.

Не яркія барвы ў яе і не моцны водар, але як моцна яна жадае Табе службыць!.. Пакуль яшчэ доўжыцца дзень, прымі ахвяру, якую яна Табе прысвячае, – сарві яе.

Мая песня скінула з сябе аздобы. Не ззяюць
на ёй дыяменты, і пышных убораў, каб ганарыцца,
няма на ёй. Навошта яны? Яны парушылі б
нашу блізкасць, паўстаўшы між мной і Табой
перашкодай, і заглушыла б іхняе шамаценне
Твой шэпт.

Сарамяжліва замірае перад Табою паэтаў гонар.
О, Уладарца-паэт, я схіляюся да Тваіх ног.
Хай будзе маё жыццё такое ж простае й шчырае,
як чаротавая свірасцёлка, што напаўняецца
музыкаю Тваёй.

Дзіця, увабранае ў княскія строі, паабчаплянае пацеркамі, не можа ўжо захапляцца гульнёй: для кожнага кроку яго і для кожнага руху ўборы зрабіліся забаронай.

Каб іх не забрудзіць і не падзерці, яно трымаецца зводдалек і баіцца нават паварушыцца.

Маці, няма ніякай карысці дзіцяці з путаў гэтых тваіх зіхатлівых і пышных аздобаў, калі яны не даюць яму прычасціцца гаючым пылам зямлі, калі яны адбіраюць у яго ягонае права – змяшацца з людскім размаітым натоўпам на кірмашы жыцця.

9

О, неразумлівец, што спрабуе несці самога сябе
на сваіх плячах! О, небарака, што просіць кавалка
хлеба каля сваіх дзвярэй!

Пакінь сваю ношку рукам таго, хто можа панесці
ўсё, і ніколі са шкадаваннем не азірайся назад.

Ці бачыш – згасае святло каганца, калі да яго
дакранецца дыханне тваіх жаданняў. Яны
негадзівыя – з іхніх нячыстых рук не бяры дарункаў.
Прымай толькі тое, што дорыць табе святая любоў.

10

Вось падножжа Тваё, аднак Твае ногі знаходзяць прыстанішча там, дзе суджана жыць адно самым убогім, паніжаным, нездаляшчым.

Калі я спрабую Табе пакланіцца, не асягае паклон мой тае глыбіні, што асягаецца ступнямі Тваіх ног між самых убогіх, паніжаных, нездаляшчых.

Ні гонар, ні веліч ніколі не здолеюць стаць спадарожнікамі Тваімі: апрануты ў незайздросныя рызманы, Ты ходзіш, нібы між сяброў самых лепшых, між самых убогіх, паніжаных, нездаляшчых.

Сэрца маё намагаецца і не можа знайсці дарогі туды, дзе Ты хаўрусуешся з тымі, хто быў адрнуты ўсімі, між самых убогіх, паніжаных, нездаляшчых.

11

Пакінь хваласпевы свае і марна не перабірай
ружанца малітвы! Каму аддаеш паклоны ў гэтым
сутонлівым і пустым закутку бажніцы, дзверы якой
зачынены шчыльна? Расплюшчы вочы і паглядзі:
перад табою няма твайго Бога!

Ён там, дзе араты арэ зямлю, дзе жарнасек
прыручае каменне. Ён з імі і ў сонечны сквар,
і ў дождж, і пыл акрывае яго адзенне. Здымі
святарскія строі свае і саступі, як Ён, на пыльную
і натруджаную зямлю.

Вызваленне? Але, скажы, дзе яно, вызваленне?
Радасна сам наш Гасподзь усклаў на сябе кайданы
тварэння – і гэтымі кайданамі з'яднаўся з намі.

Ачуйся ад сузірання і адкладзі ўбок і цімвян,
і кветкі. І не шкадуў, што твая апратка запэцкаецца
і падзярэцца.

Ідзі насустрач Яму, і будзь разам з Ім, і працуй
разам з Ім у поце твайго чала.

12

Далёкі мой шлях, і мая вандроўка доўжыцца век.
На калясніцы першага промня зары я выехаў
і вандрую сярод неабжытых сусветаў, пакідаючы
на шматлікіх планетах і зорках свой след.

Самы далёкі той шлях, што вядзе да сябе
самога, і самае цяжкае тое практыкаванне, якое
прадбачыць найдасканалейшую прастату.

Мусіць вандроўнік стукацца ва ўсе дзверы,
пакуль не знойдзе свае, і мусіць блукаць па ўсіх
навакольных сусветах, пакуль нарэшце не ўвойдзе
ў свой заповітны храм.

Туляліся мае вочы па ўсіх абшарах, пакуль я іх
не заплушчыў і не прамовіў: «Ты – тут!»

Пытанне, якое дапытвалася нястомна, і ўсклік, які
клікаў заўзята: «О дзе Ты? О дзе?..» –разліваюцца
слёзнаю безліччу ручаінак і заліваюць прастору
хваляй сцвярджэння: «Я – Ёсць!»

13

Песня, якую я прыйшоў праспяваць, застаецца
непраспяванай да гэтага часу.

Я змарнаваў многа дзён, напіваючы і паслабляючы
струны ліры маёй.

Не складваўся лад, не азываліся словы, і толькі
смага паліла сэрца.

Яшчэ не раскрылася кветка, адно ўздыхае паблізу
вецер.

Ніколі не бачыў я твару Яго і не чуў Яго мовы.
Я толькі ўслухоўваўся ў ціхія крокі, калі, ідучы
дарогай, праходзіў Ён побач з маёй хацінай.

Доўгі, нібы жыццё, канчаецца дзень,
і амаль што гатовы пасад, дзе Ён зможа сесці,
але яшчэ не запалены ў хаце маёй свяцільнік,
і я не магу запрасіць Яго да сябе.

Я жыву спадзяваннем, што калі-небудзь сустрэнуся
з Ім, але дагэтуль яшчэ не сустрэўся.

Многа ўва мне жаданняў, і ўсклік мой спрагнёны,
але сваёй адмовай суровай Ты вечна ратуеш мяне,
і ў гэтай Тваёй міласэрнасці нялітасцевай гартуецца,
нібы ў горне, дарэшты маё жыццё.

З дня ў дзень Ты робіш мяне ўсё больш вартым
тых простых і найвялікшых дарункаў, якія даеш мне
без просьбаў маіх штодня, – гэтага неба і гэтага сонца,
гэтага цела і гэтага духу, і гэтага, што я маю, жыцця, –
і гэтак ратуеш мяне ад бяздоння жаданняў
і ад процьмы згрызот.

Я то гібею ў бязвыйсным бяссілі, то, акрыяўшы,
спяшаюся адшукаць сваю шчаслівую мэту,
але, авохці, Ты немінуча затульваешся ад мяне.

З дня ў дзень Ты робіш мяне ўсё больш дасканалым,
каб змог я Цябе прыняць, і, адхіляючыся
ад штодзённых просьбаў маіх, ратуеш мяне
ад бяздоння пустых жаданняў і ад процьмы
прагных згрызот.

15

Я тут, каб спяваць Табе маю песню.

Няма для мяне ў Тваім свеце занятку, і маё
непрыдатлівае жыццё выліцца можа адно
ў бязмэтлівых гуках, – але ў Тваім палацы заўсёды
ёсць месца і для мяне.

Калі праб'е часіна бязмоўнай малітвы ў цёмнай
бажніцы ночы, Госпадзе, загадай мне паўстаць
прад Табою і прад Табою спяваць.

І калі загучыць залатая арфа ў водары ранішняга
паветра, Госпадзе, уганаруй мяне сваім словам –
пакліч мяне.

16

Паклікалі мяне на свята гэтага свету, і было
блаславёна маё жыццё. Бачылі мае вочы,
і мае вушы чулі.

Што меўся рабіць я на гэтым свяце, дык гэта
іграць на ліры, і ўсё, што я мог, я зрабіў.

Цяпер я пытаюся, ці надышоў той час, калі змагу я
ўступіць у Твае палаты і ўбачыць Тваё аблічча
і моўчкі Цябе прывітаць?

Я чакаю любові, толькі адной любові, каб у рукі яе аддаць сваё сэрца. Вось чаму я забавіўся, вось чаму прамарудзіў свой час і стаўся вось чаму вінаваты.

Каб моцна мяне звязаць, людзі прыходзілі да мяне са сваім законам і распарадкам, аднак я заўсёды ад іх ухіляўся ўпрочкі, – я чакаю любові, толькі адной любові, каб у рукі яе аддаць сваё сэрца.

Людзі мяне дакараюць і называюць нядбальцам. Я не апраўдваюся перад імі – іхні дакор, напэўна, мае падставу.

Дзень кірмашовы мінуў, і ніякі клопат ужо не тлуміць купцоў. Той, хто прыходзіў клікаць мяне з сабою, гневаючыся на маю нязгоду, падаецца назад. А я чакаю любові, толькі адной любові, каб у рукі яе аддаць сваё сэрца.

Грувасцяцца хмары на хмары, і згусае змрок на дварэ.
О, любоў, нашто мяне прымушаеш чакаць у смутку
каля парога Тваіх дзвярэй?

У рупатлівы час поўдня я быў у натоўпе з усімі разам,
але цяпер, у пануры самотны час, няма ва ўсім свеце
нікога другога, на каго я магу спадзявацца,
апроч Цябе.

Калі не адчыніш сваіх дзвярэй, калі пакінеш мяне
аднаго ля парога, не ведаю, што са мной будзе
ў гэтыя доўгія, як гады, гадзіны непагадзі.

Я гляджу на далёкае неба, якое агортваецца цямрэчай,
і плача сэрца маё і туляецца разам з ветрам.

Калі Ты нічога не будзеш казаць, я сваё сэрца
напоўню Тваім маўчаннем і знерухомею ў ім. Буду
маўчаць і чакаць, як маўчыць і чакае зорная ноч –
не змружваючы вачэй і цярпліва схіляючы галаву
да самага небасхілу.

Я веру: усё роўна зара загарыцца, усё роўна
растане змрок і пацячэ, разамкнуўшы нябёсы,
залатымі промнямі-раўчукамі Твой голас.

І словы Твае над кожным маім птушыным гняздом
ператворацца ў песні, і кветкамі зацвітуць Твае згукі
ва ўсіх вясновых маіх гаях.

У дзень той, калі цвіў лотас, думкі мае, авохці,
блукалі недзе далёка, і я пра гэта не ведаў. Мой кош
быў пусты, і незаўважанай заставалася кветка.

Але ахінала мяне час ад часу жальба, і я абуджаўся
з дрымоты, і адчуваў духмянлівы след нейкага
дзіўнага водару ў паўднёвым ветры.

Ад гэтай няўлоўнай слодычы шчымела жаданнямі
маё сэрца, і мроілася мне тады, што гэта, шукаючы
ўвасаблення, дыхае цеплынёю блізкае лета.

І зусім не здагадваўся я тады, што было яно
вельмі блізка і што дзівосная тая слодыч цвіце
ў глыбіні майго сэрца.

Я мушу спусціць на ваду мой човен. Марудліва-доўга
на беразе цягнецца час. Вясна адцвіла і пайшла.

І цяпер, з непатрэбным бярэмкам маркотных кветак,
я ўсё-ткі чагосьці яшчэ чакаю, чагосьці маруджу.

Хвалі віруюць, а тут, дзе грудзіцца бераг і ўецца
цяністая сцежка, трапеча і падае жоўты ліст.

У якую далечыню ты скіроўваеш позірк? Хіба ты
не чуеш, як гукі далёкай песні, якая плыве з таго берага,
ужо дрыжаць у пругкім паветры?!

У згуслым сутонні ліпеньскага дажджу,
незаўважны для пільнай варты, ідзеш Ты,
нібыта бязмоўная ноч, і не чуваць Тваіх крокаў.

Сённяя світанак заплюшчыў вочы, і ўпартыя зовы
ўсходняга ветру не абудзілі яго з абыякавасці,
і засланілася вечна-бяссоннае сіняе неба
густой павалокай аблокаў.

Заціхлі песні ў гаях, і ва ўсіх дамах зачыніліся дзверы.
Толькі адзін самотны вандроўнік застаўся ісці
па самотнай гэтай дарозе – Ты.

О мой адзіны, мой любы сябра, адчынены насцеж
дзверы ў доме маім – не прайдзі, быццам сон
мільгатлівы, міма.

23

І ў навальнічную ноч Ты вандруеш сцяжынай
любові, мой сябра? Неба ўздыхае, як чалавек,
што страціў надзею.

Я ў гэтую ноч не магу заснуць. Зноўку і зноў,
мой сябра, я адчыняю дзеры і ўзіраюся ў цемрыню.

Я нічога не бачу перад сабой, адно спрабую
ўгадаць, дзе праходзіць Твая сцяжына.

Якім стромкім берагам чорнай, нібыта смала, ракі,
якім пакручастым узмежкам панурай пушчы, якімі
глухімі лёхамі цемры ідзеш Ты цяпер, мой сябра,
шукаючы шлях да мяне?

Калі канчаецца дзень, калі замаўкаюць птушкі,
калі аціхае стомлены вецер, акрый мяне покрывам
цёмнаты, як акрываеш покрывам сну зямлю
і як закрываеш пяшчотна чашачку беллага лотаса,
калі панікаюць яго пялёсткі.

Выбаві з сораму і з галечы вандроўцу, чыя дарожная
торба спаражнела раней, чым скончылася дарога,
чыя вопратка ў пыле і лахманах, чые сілы спустошыліся,
і абнаві, як абнаўляеш кветку пад покрывам
жыватворнай ночы, яго жыццё.

У знямоглуу гэтую ноч дазволь мне заснуць па-
дзіцячы ўцешна, спадзеючыся ва ўсім на Цябе.

Дазволь не змушаць мне нядужы мой дух, каб ён
вынатужваўся і ў вымогах тварыў Табе ўшану.

Далонямі ночы Ты затуляеш вочы, натомленыя
за дзень: няхай адпачнуць, каб заўтра, у свежай
радасці абуджэння, абноўленым зрокам убачылі
свет.

Ён прыйшоў і сеў ля мяне, але я не прачнуўся.
Чаму я так моцна спаў, о няўдатнік!

Ён прыйшоў у начной цішы і прынёс з сабой ліру –
і доўжыўся сон мой, і быў сугучны ён ліры.

Авохці, чаму непрытомна мусіць праходзіць
за ноччу ноч?

Чаму не ўдаецца ніколі мне ўбачыць Таго,
чыім чуйным дыханнем прасякнуты мой невідуччы
спачынак?

Свято – дзе свято?! Запалі яго палкім агнём жадання!

Вось паходня, ды ў ёй не мігціць ніводнай іскрынкі – гэтакі, сэрца, твой лёс! Ах, ці не лепей было б табе сёння памерці?!

У акно зазірае панурая ноч, і грукае бура ў дзверы, прыносячы вестку: дбае Гасподзь твой і кліча цябе цяпер на спатканне любові.

Неба заслалі хмары, і дождж ліецца, бы з прорвы. Не разумею, што ўзрушвае гэтак моцна мяне цяпер і што азначае гэта ўзрушэнне.

На момант запальваецца маланка, і засціцца зрок мой яшчэ больш глыбокім змокам, і вобмацкам сэрца шукае дарогі туды, куды мяне вабяць патайныя зовы ночы.

Свято – дзе свято?! Запалі яго палкім агнём жадання!

Гром грыміць, і, скуголячы, вецер гойсае па наўколлі. Быццам каменны вугаль, чорная ноч.

Не дазваляй, каб у цемры міналі твае гадзіны. Паходню любові жыццём сваім запалі!

Мяне скоўваюць цяжкія ланцугі, аднак баліць
маё сэрца, калі я спрабую іх скінуць.

Усё, што мне трэба, – гэта свабода, аднак я саромеюся
ўскладаць на яе свае спадзяванні.

Я ведаю, што ў Табе тоіцца найкаштоўнейшы скарб
і што Ты – мой найлепшы сябар, аднак не хапае
мне моцы вымесці прэч пазалочаную мітусу, якая
запаланіла мае палаты.

Вопратка, што акрывае мяне, – кужаль жалобы
і палатніна тлену; я ненавіджу яе і ўсё роўна
з пяшчотай тулю да сябе.

Вялікія віны мае, шмат у мяне заганаў, і ганьба
гнаеце мяне, бы патаемны цяжар, але калі я, аднак,
пачынаю маліцца аб паратунку, я трапячу ад страху,
што будзе Табою пачута малітва мая.

Той, каго дбайна я атачаю сваім найменнем, плача
і нудзіцца ў ім, бы ў цямніцы, і парываецца ўвышыню.

Я карпею бесперастанку, узводзячы сцены высока,
і па меры таго, як яны дзень за днём умуроўваюцца
ў нябёсы, я ўсё болей у іхнім усё глыбачэйшым цяні
губляю сваю першародную сутнасць.

Я ганаруся высачынёю сценаў сваіх і змацоўваю іх
тынкоўкай з пяску і гліны, каб ніводнай, нат самай
малюсенькай, шчыліны не заставалася ў іх, – і губляю
ў клопатах гэтых сваю першародную сутнасць – Цябе.

Я выйшаў з дзвярэй свайго дома, кіруючыся туды,
дзе маю спаткацца з Табою. Але хто гэта сунецца
ўслед за мною ў бязмоўным мораку ночы?!

Я саступаю з дарогі, каб прапусціць незнаёмца
наперад, аднак – дарма.

Сваім ганарыстым крокам ён уздымае пыл
на дарозе, а сваім гучным голасам паўтарае
кожнае слова, што вымаўляецца мной.

Ён – гэта «я», маё маленькае ўласнае «я»:
яно не ведае сораму і сумнення, аднак я саромеюся
разам з ім падступіцца да парога Тваіх дзвярэй.

«Вязень, скажы мне, хто ўсклаў на цябе кайданы?»»

«Мой уладар іх усклаў, – адказаў змаркочаны вязень. – Я думаў, што здолею пераўзысці магутнасцю і багаццем усіх на свеце, і ў сваёй скарбніцы пакрыёма назбірваў скарб, які майму ўладару належаў. І калі неяк пачаў мяне зморваць сон, я лёг на пасцель, што была ўгатавана майму ўладару, а калі абудзіўся – убачыў раптам, што мая скарбніца сталася мне турмой».

«Вязень, скажы мне, хто выкаваў гэтыя важкія кайданы?»»

«Я сам, – адказаў змаркочаны вязень, – я сам, не шкадуючы намаганняў, выкаваў іх. Я думаў, сваёй неадольнай магутнасцю буду трымаць у палоне ўвесь свет, а сам застануся вольны. І вось удзень і ўначы я гарніў кайданы ў апраметным агні і цвярэдзіў ударамі молата на кавадле, але калі была скончана праца, нарэшце, і калі непаруўна былі змацаваны ўсе звёны паміж сабой, я, схамянуўшыся, убачыў раптам: мяне самога скавалі шчытна мае кайданы».

Тыя людзі, што любяць мяне, стараюцца мной завалодаць. Але не гэтакія Твая любоў: яна вылучаецца сваёй моцай, сваёю велічынёю і не абмяжоўвае свабоды маёй.

Каб я не забыўся часам пра іх, тыя людзі, што любяць мяне, не даюць мне застацца і дня сам-насам, але не гэтакі Ты. Дзень мінае за днём, а Ты па-ранейшаму застаешся нябачны, не аб'яўляючы па-ранейшаму аб сабе.

І хоць я не клічу Цябе ў малітвах сваіх, і хоць не нашу Цябе ў сваім сэрцы – усё-ткі з дня ў дзень цярыпліва чакае Твая любоў любові маёй.

Калі настаў дзень, яны завіталі гурмою ў мой дом і сказалі: «Дазволь, мы пабудзем тут».

Яшчэ сказалі яны: «Мы хочам з табою разам служыць твайму Богу і задаволімся доляй сваёй ад Яго шчадротаў».

Яны атабарыліся ў кутку і сядзелі пакорліва і цярпліва.

Але заўладарыла ноч – і драпежнаю дужай гурмою рынуліся яны ў маё свяцілішча і пачалі прагавіта хапаць дары з ахвярніка Богу.

Хай ад мяне застанеца адно толькі самы вобмаль,
каб змог я сказаць: Ты – усё.

Хай застанеца адно толькі самы вобмаль ад волі
маёй, каб змог я Цябе адчуваць непахібна ўсюды,
каб змог да Цябе заўсёды звяртацца з турботай
сваёю і штохвіліны прыносіць Табе ў дарунак
сваю любоў.

Хай ад мяне застанеца адно толькі самы вобмаль,
каб я ніколі не змог Цябе засланіць сабой.

Хай застанеца адно толькі самы вобмаль ад звёнаў
таго ланцуга, што лучыць мяне са светам,
каб змог я жыццём сваім спраўдзіць адно толькі тое,
што Ты прызначаеш, злучаны з воляй Тваёй
ланцугом любові.

Дзе розум не ведае боязі і высока ўзняты галовы;
дзе веда свабодныя;
дзе свет не дзеляць на закуткі цесных сцены хацін;
дзе словы ўзыходзяць з радовішча праўды;
дзе рукі нястомнага намагання цягнуцца ў дасканаласць;
дзе светлая плынь развагі не губіцца ў гурбах
паных пясчоў нежывой прывычкі;
дзе розум, азорваючыся Табою, сягае
да ўсё неабсяжнейшых думак і ўчынкаў, –
дай абудзіцца, Ойча, маёй айчыне ў нябёсах
гэтай свабоды!

З малітвай сваёй звяртаюся да Цябе: выдзеры з сэрца майго карані галечы.

Дай змогу, не хілячыся, ператрываць і радасць, і скруху.

Дай змогу, каб у сваім служэнні сталася плоднай мая любоў.

Дай змогу ніколі не адварочвацца ад бедака і не згінаць каленяў перад пыхлівай уладай.

Дай змогу, каб дух мой узвысіўся над мітуснёю гэтага дня і таго, што прыйдзе.

І дай мне, нарэшце, змогу, каб змог падначаліць з любоўю я сваю змогу адзінай волі – Тваёй.

Я знямогся і, калі быў амаль нежывы, падумаў тады,
што прыйшло ўжо, мабыць, маё падарожжа
да самой апошняй мяжы, што дарэшты парожня
кайстра мая і што час мне шукаць прытулку
ў нямых скляпеннях начы.

Аднак зноў і зноўку я пераконваюся, што не мае
ўва мне Твая воля мяжы. І калі заміраюць
на вуснах старыя словы, у сэрцы высноўваюцца
новыя песнаспевы, і дзе абрываюцца сцежкі старыя,
там адкрываецца новы, поўны дзівосаў, край.

Хай сэрца маё паўтарае бесперастанку: я прагну Цябе, аднаго Цябе. Усе тыя прыхамаці і жаданні, што ўдзень і ўначы мяне турзаюць і займаюць, да самай сваёй сарцавіны – марнасць, да самае рэшты – зман.

Як у глыбокіх нетрах начной памрокі блукаюць іскры святла, гэтак блукаюць у нетрах маёй падсвядомасці словы прызнання: я прагну Цябе, аднаго Цябе.

Як бура шукае спакою, з усёй сваёй моцы змагаючыся са спакоем, гэтак, бунтуючы супраць Тваёй любові, крычу я бязмоўным нямоўным крыкам: я прагну Цябе, аднаго Цябе!

Калі пачне чарсцвец і дранцвец маё сэрца,
прыйдзі да мяне з дажджом міласэрнай спагады.

Калі пачужэ лагодзе маё жыццё, прыйдзі
з вясновай паваддзю песень.

Калі ўздыме вакол грукатлівая праца сваю гаману
і заглушыць усё, што ёсць па-за ёю, прыйдзі
з вялікаю цішынёй і спакоем напоўні маю душу.

Калі маё ўбогае сэрца стуліцца, змучанае, у кутку,
адчыні, Уладар мой, дзверы маёй хаціны
і з урачыстасцю царскай прыйдзі.

Калі дробныя думкі затлумяць розум і зманлівыя
жаданні заслепяць душу, прыйдзі тады, о Святы,
прыйдзі тады, о Будзіцель, прыйдзі тады
з бліскавіцаю і перуном.

Госпадзе, смягнула сэрца маё многа дзён, і ні адна дажджынка не дакранулася да яго. Нялітасцева аголены небасхіл – ні аблачынкі, ні ценю, ні цьмянага знаку, што недзе ліецца дождж.

Пашлі, калі на тое будзе воля Твая, сваю гнеўную буру, успоеную цемрай смерці, і бізунамі маланак прымусь дрыгаець нябёсы ад краю й да краю.

Але скары гэты сквар, скары гэты жорсткі пачварны сквар, што апякае прысакам распачы сэрцы.

І загадай, каб сабралася і да зямлі наблізілася спогадзі поўная аблачынка, якая нагадваць будзе слязамі сваімі абніжаны позірк маці ў дзень гневу айца.

Чаму ты стаіш, мой любы, ззаду за ўсімі
 ў цяні, што падае ад усіх? Цябе адштурхоўваюць,
 міма Цябе, не зважаючы на Цябе, праходзяць
 па пыльнай дарозе людскія гурмы, нібы Ты – нішто.

Я праводжу ў чаканні марудлівыя гадзіны
 і раскладаю дарункі, прызначаныя Табе, а людзі
 адну за адной разбіраюць, праходзячы, мае кветкі,
 і вось ужо – заўважаю – мой кошык амаль пусты.

І раница прамінула, і дзень прайшоў, і вечаровыя цені
 засцяць ужо мне вочы. Людзі ідуць дамоў
 і, гледзячы на мяне, нават не тояць усмешкі.
 Я сяджу, як жабрачка, і палымнею ад сораму,
 і захінаю краем сваёй апраці твар. Калі хто
 звяртаецца да мяне з пытаннем, чаго я хачу і каго
 чакаю, я не адказваю і не ўздываю вачэй.

О, як я магу ім сказаць, што я чакаю Цябе?!
 О, як я магу адкрыцца, што Ты абяцаўся прыйсці?!
 І як я, нарэшце, магу прызнацца, сабе на сорам,
 што беднасць – увесь мой пасаг?! Але ў глыбіні
 майго сэрца я ёй ганаруся.

Я сяджу на траве, пазіраю на неба і мару пра
 ззянне Твайго раптоўнага прыйсця: запалаяцца

ліхтары, залатыя сцягі закрасуюць па-над Тваёю карэтай, і людзі ў здзіўленні бязмоўным паўстануць абাপал дарогі, дзівячыся, як Ты сыходзіш з карэты, і падымаеш мяне з панылага пылу, і садзіш побач з Сабою – дзяўчыну-жабрачку, якая, апранутая ў лахманы, быццам сцябліна пад летнім ветрам, дрыжыць ад сораму і ад гонару.

Але цячэ несупынна час, і не чуваць, каб загрузалі колы Тваёй карэты. Шмат шэсцяў, шумлівых, усцешаных, пышных, праходзіць усцяж мяне. Няўжо толькі Ты адзін будзеш ціхмяна стаяць у цяні – ззаду за ўсімі? І толькі адна буду я чакаць, і плакаць, чакаючы, і вярэдзіць сэрца дарэмнай тугой?

Досвітак мне прашаптаў, што сёння мы паплавём
з Табою сам-насам у лодцы, і ні адна душа
ў цэлым свеце не будзе ведаць пра нашу вандроўку
без мэты і без кірунку.

У акіянскай шыры, дзе Ты адно будзеш моўчкі
глядзець і ўсміхацца, як хвалі, пальюцца мае
натхнёныя песні, вольныя ад ланцугоў слоў.

Хіба не настала яшчэ пара? Хіба яшчэ не пароблены
ўсе работы? Глядзі, апускаецца ўжо адвячорак
на бераг, і ў замаркочаным бляску дня ляцяць,
паспяшаючы ў свае гнёзды, марскія птушкі.

Хто ведае, калі ўрэшце паразмыкаюцца ўсе ланцугі
і лодка, быццам апошні прамень паніклага сонца,
рынецца ў цёмны бяскрай?!

Быў дзень, калі я быў яшчэ не гатовы, каб як належыць
Цябе прыняць, і ўвайшоў Ты, мой Цар, не запрошаны
ў маё сэрца, быццам звычайны, зямны, не знаёмы
мне чалавек, і пазначыў пячаткаю вечнасці
сумятлівых хвілі майго жыцця.

І сёння, калі мне яны напаткаліся выпадкова
і распазнаў я на іх Твой знак, я бачу: яны
рассыпаны ў пыле, я бачу: яны перамешаны
з радасцю і з журбою маіх забытых дзіцячых дзён.

Не адварнуўся з пагардаю Ты ад маіх тых гульняў
і забавак сярод пылу, і крокі, якія тады я чуў,
гэта тыя самыя крокі, якія гучаць ад зоркі да зоркі
цяпер.

Вось насалода мая – чакаць каля краю дарогі
і, не змружваючы вачэй, глядзець, як святло
змяняецца ценем і нарываецца ўслед за спякотлівым
скварам імклівы дождж.

Ганцы, што нясуць з невядомых краінаў звесткі,
вітаюць мяне і спяшаюць далей сваёю дарогай.
Добра ў мяне на сэрцы, і подых летняга ветру
салодкі мне.

З раніцы да змяркання я сяджу тут, каля сваіх
дзвярэй, і ведаю, што раптоўна ўзнікне шчаслівае
тое імгненне, калі я ўбачу Цябе.

А пакуль што сам-насам з сабой я ўсміхаюся
і спяваю, і паветра напоена водарам абяцання.

Няўжо вы не чулі ціхіх Ягоных крокаў. Ён прыходзіць, прыходзіць, вечна прыходзіць.

Кожны міг, кожны век, кожны дзень і кожную ноч Ён прыходзіць, прыходзіць, вечна прыходзіць.

Многа песень, вясёлых і сумных, спяваў я, але заўсёды іх гукі казалі адно: «Ён прыходзіць, прыходзіць, вечна прыходзіць».

У духмяным дні сонечнага красавіка па сцежцы лясной Ён прыходзіць, прыходзіць, вечна прыходзіць.

І ў цёмныя ночы дажджлівага ліпеня з грымліваю калясніцаю хмар Ён прыходзіць, прыходзіць, вечна прыходзіць.

Смутац змяняецца смуткам – гэта Ягоныя крокі гнятуць маё сэрца, і гэта ад залатога дотыку Яго ступняў ззяе радасць мая.

Я не ведаю, з якіх далячыняў часу Ты ўсё бліжэй і бліжэй падыходзіш насустрач мне. Ні Тваё сонца, ні Твае зоркі ніколі Цябе не змогуць схаваць ад маіх паглядаў.

Шмат разоў і досвіткам, і адвячоркам чутны былі Твае крокі і Твой вястун стукаўся ў сэрца маё і патаемна клікаў мяне.

Я не ведаю, чаму сёння ўзрушылася маё жыццё і ток трапяткое радасці працінае маю душу.

Нібыта настала раптам пара скончыць усю работу, і я адчуваю ў паветры хвалюючы слодасны водар, што сведчыць: Ты – тут.

Ноч амаль што наблізілася да канца – дарэмна чакаў я, дарэмна спрачаўся з дрымотай. Баюся, што раніцою, змораны, я засну і не буду ні чуць, ні бачыць, што, можа, якраз-такі гэтай парою Ён прыйдзе ўсё ж да маіх дзвярэй. О, сябры, не чыніце Яму перашкоды, о, сябры, адчыніце шырока дзверы мае перад Ім!

Калі гук Яго крокаў мяне не абудзіць, прашу, не будзіце мяне і вы. І я не хачу, каб мяне абуджаў ні хор галасістых птушак, ні трапятлівы вецер на ранішнім свяце святла. Дазвольце мне спаць спакойна і непарушна, і нават калі да дзвярэй маіх прыйдзе Гасподзь мой, мяне ўсё адно не будзіце.

О, сон, мой салодкі сон, які, каб растаць, чакае Ягонага дотыку толькі! О, вейкі, замкнёныя мае вейкі, якія, каб разамкнуцца, чакаюць святла адно толькі Ягонай усмешкі, калі Ён паўстане перада мной, нібы мроя, якая ўсплыла з нетраў сну!

Хай будзе Ён першым святлом, першым вобразам, першай з'явай, якія напоўняць мой зрок. Хай першае грайсце шчасця, якое спазнае мая абуджаная душа, дасца з Ягоным поглядам. І хай вяртанне маё да самога сябе будзе вяртаннем да аднаго Яго.

Птушыныя галасы ўсхвалявалі неруш ранішняй
цішы, і ўзрадаваліся кветкі каля дарогі, і струмяні
золата паліліся ў прасветы аблокаў, аднак мы ішлі
сваёю дарогай і ні на што не зважалі.

Мы не спявалі вясёлых песень і не гулялі ў гульні,
мы не заходзілі ў вёскі на кірмашы, не перагаворваліся
між сабою і не ўсміхаліся, і не спыняліся на шляху.
Час безупынна спяшаўся наперад – і мы безупынна
прыспешвалі крок.

Сонца ўзнялося ў самую строміну неба, і буркавалі
ў цяні галубы. Звялае лісце вагалася і знемагала
ў гарачым паўдзённым паветры.

У зацены пышна пашытых шатаў смакоўніцы
драмаў хлапчук-пастушок, і, гледзячы на яго,
я прылёг каля струмянлівага ручая і расхінуў
на траве знямоглыя рукі-ногі.

З пагардай мае спадарожнікі пачалі з мяне пасміхацца;
яны высока трымалі галовы і мкнуліся нецяярпліва
наперад; яны ні разу не азірнуліся, ні разу
не затрымаліся адпачыць. Яны ішлі па лагчынах
і ўзгорках, яны праходзілі мноства дзівосных краінаў
і вось цяпер знікалі ў празрыстай смуге далячыняў.

Хай гонар і слава спадарожнічаюць табе,
няўрымслівая кагорта, на тваім бясконцым шляху!

Насмешкі і кпіны змусілі мяне ўзняцца, але
ўсё адно не знайшлі ўва мне водгаласу, і я затаіўся
ў глыбачыні радаснага прыніжэння – у цяні
патаемнае насалоды.

Спакой прахалоды зялёнай, спярэшчанай сонцам,
ціха мне ліўся ў сэрца. І я забыўся пра мэту сваёй
вандроўкі і падначаліў без барацьбы свае думкі
звівам цяняў і гукаў.

Калі я нарэшце ачнуўся ад забыцця і расплюшчыў
вочы, я ўбачыў, што Ты стаіш побач са мной
і мой сон ацяняеш сваёю ўсмешкай. О як жа, аднак,
я баяўся, што, каб Цябе дасягнуць, змушаны
буду да самага скону няможыцца доўгім шляхам,
змушаны буду да самай смерці знясільвацца
барацьбой.

Ты сышоў са Свайго ўрачыстага трона і стаў ля парога маёй хаціны.

Быў я сам, і спяваў проста так, ні для кога – і песня мая кранула Твой слых. Ты сышоў са Свайго ўрачыстага трона і стаў ля парога маёй хаціны.

Шмат у палацы Тваім спевакоў адмысловых, і ва ўсякі час дня гучаць у ім песні. А Ты ўпадабаў чамусьці маю простую песеньку. Гукі маленькай тужлівай песенькі гэтай зліліся з вялікай музыкай свету – і з кветкаю ўзнагароды Ты сышоў са Свайго ўрачыстага трона і стаў ля парога маёй хаціны.

Жабруючы, я хадзіў ад дзвярэй да дзвярэй па вёсцы, калі, як дзівосны сон, з'явілася ўдалечыні Твая залатая карэта, і я дзіваваўся, хто гэты Цар цароў.

З'яўленне Тваё абудзіла ў грудзях у мяне надзею, і мне здалося, што ўжо надышоў канец маім гарацешным дням. Я стаяў і, не просячы ні аб чым, чакаў, калі Ты дасі мне царскую міласціну, калі рассыплеш наўкола мяне залатыя скарбы.

Карэта спынілася побач са мною; Твой позірк упаў на мяне, і з усмешкай Ты выйшаў з карэты. Я адчуў, што нарэшце настала часіна, калі здзейсніцца шчасце майго жыцця. І раптам Ты працягнуў мне сваю руку і спытаўся: «*Што* ты можаш мне даць?»

Ах, што гэта быў за жарт, ах, што гэта быў за царскі жарт – працягнуць растуленую далонь, каб прасіць міласціны ў жабрака!.. Збянтэжаны, я стаяў і не ведаў, што мне рабіць. Потым паволі дастаў са сваёй жабракоўскай торбы самае малюпасенькае зярнятка і моўчкі падаў Табе.

Як я, аднак, уразіўся, як здзівіўся, калі ў канцы дня,
высыпаючы на падлогу з латанай торбы свой
дзённы здабытак, сярод убогага збору ўбачыў
адно залатое – самае малюпасенькае – зярнятка!..
І горка тады я заплакаў, шкадуючы ўсёй душою,
што пабаяўся аддаць Табе ўсё, што меў.

Згасала святло і згусала цемра. На сёння пароблена ўся работа. Мы палічылі, што самы апошні госць ужо ўлаштаваўся нанач, і зачынілі ва ўсіх дамах на засаўкі дзверы. Ды нехта згадаў: «Яшчэ мусіць з'явіцца Цар». Мы пакруцілі галовамі і сказалі: «Не можа гэтага быць».

Здалося, што нехта настойлівым стукам пастукаўся ў нашы дзверы, аднак мы сябе супакоілі: гэта – вецер. Мы пагасілі свяцільні і леглі спаць. Ды нехта засумняваўся: «Мо гэта прыходзіў вятун і прыносіў нам вестку?» Мы заўсміхаліся і сказалі: «Не, гэта вецер-бадзяга сноўдаўся па двары».

Глыбокаю ноччу пачулася грукаценне. Праз млявую ўяву сну мы падумалі: недзе далёка грукоча гром. І нават калі затрымцела зямля і здрыгануліся сцены, адно на хвіліну парушыўся наш непрытомны сон. Ды нехта прамовіў, што гэта грукочуць, кіруючыся сюды, шпаркія колы карэты. Сонныя, мы мармыталі: «О не, гэта, пэўна, імчыцца ў сваёй калясніцы пярун».

Яшчэ была чорная ноч, калі загрымелі гулкія бубны і загучалі ўладныя крыкі: «Прачніцеся! Не марудзьце!» Мы прытулілі рукі да сэрца і задрыжалі ад страху. Ды нехта ўсклікнуў: «Глядзіце! Вунь Царскі сцяг».

Тады мы паўскоквалі ў момант на ногі і загукалі:
«Больш нельга марудзіць! Хутчэй!»

Цар прыйшоў, але дзе свяцільні? Цар прыйшоў,
але дзе вянкi? Дзе трон, на які Ён сядзе? Дзе
ўборы, якія надзене? Дзе зала, у якую ўвойдзе? О
сорам, о ганьба нам! Ды нехта параіў: «Дарма вы
ўздымаеце галас! Сустрэньце Яго з пустымі рукамі,
вядзіце Яго ў пустыя пакоі!»

Разнасцежвайце дзверы, трубiце ў ракавіны марскія!
Глыбокаю ноччу да нашых панурых цёмных дамоў
прыйшоў Цар. Гром скаланае нябёсы, азорваюць
бліскавіцы агністымі стрэламі ноч. Вазьміце свае
старыя цыноўкі і пасцяліце іх на двары. Прыйшоў
разам з бурай неспадзявана да нас гэтай ноччу
страхотнай наш Цар.

Я хацела ў Цябе папрасіць, але не адважылася,
вянок з ружаў, што ўпрыгожваў Твае грудзі.
І спадзявалася я на світанак: Ты пойдзеш, а я адшукаю
ў пасцелі хоць бы адзін пялёстак з Твайго вянка.

Але што, але што я знайшла? Якую адзнаку Сваёй
любаві Ты мне пакінуў? Гэта не кветка, і не пахошчы,
і не начынне з духмянліваю вадою, гэта – бліскучы,
нібы маланка, і, нібы страла перуновая, цяжкі – меч.
Ліецца ў акно залатое праменне раніцы і залівае
золатам ложка, дзе Ты ляжаў. Ранішняя птушка
шчабеча-пытаецца: «Што знайшла, што ты
знайшла, жанчына?» Гэта не кветка, і не пахошчы,
і не начынне з духмянліваю вадою, гэта – Твой
страшны меч.

Здумеўшыся, я сяджу ўскрай ложка і не магу даўмецца,
што азначае Твой падарунак і дзе мне яго падзець.
Нядужай, мне сорамна ім ганарыцца, і калі я тулю
яго да грудзей, адчуваю боль. Дык вось жа, дык
вось, я вазьму гэты гонар і гэты боль сабе ў сэрца
і ў сэрцы буду насіць Твой меч.

З гэтага дня ўжо не будзе валодаць душою маёю
боязь, бо і ў малых, і ў вялікіх бітвах маіх
не будзе ўжо іншага пераможцы, апроч Цябе.

Ты ў спадарожніцы даў мне смерць, і ў самым канцы дарогі я ўвянчаю яе сваім жыццём. І даў ты мне меч – каб ім рассякаліся кайданы няволі і каб не валодала болей боязь маёю душой.

З гэтага дня я адпрэчваю ўсе аздобы. Уладца майго жыцця, больш я не буду чакаць, і марнецць, і журыцца ў сваім пакоі, і больш не буду бянтэжыцца і нядужай сябе ўважаць. Ты даў мне бліскучы, нібы маланка, і, нібы страла перуновая, цяжкі меч, каб я ім упрыгожылася, і не трэба мне больш гэтых цацачных дробных аздоб.

Прыгожы Твой бранзалет, усыпаны зоркамі і азораны сонцамі самацветаў. Але яшчэ прыгажэйшы бліскавічны Твой меч, падобны на развінутае крылле боскае птушкі Вішну, якая ў гняўлівай чырвані захаду твoryць свой дасканалы палёт.

Ён здрыгаецца, быццам апошні прамень жыцця ў трапятлівым звышчэнні болю, калі спасцігае жыццё апошні смяротны ўдар; ён ззяе, як чысты агонь быцця, што, палымнеючы, спапяляе ўсё мітуслівае і зямное.

Прыгожы Твой бранзалет – яго аздобілі зорныя дыяменты, але, о Госпадзе навальніцы, меч Твой надзелены гэткай дзівоснаю прыгажосцю, што страшна глядзець на яго, страшна думаць аб ім.

Нічога я ў Цябе не папрасіла і на вуха Табе свайго імені не прашаптала. Калі Ты развітваўся, я стаяла моўчкі калі крыніцы. Клаўся ад дрэва пахілы цень, і жанчыны, напоўніўшы да краёў свае гліняныя, з чырванню, гарлачы, ішлі дамоў. Яны гукалі мяне: «Хадзі з намі, ужо неўзабаве поўдзень». Але стаяла я ў нейкім здранцвенні, марудзіла і невыразны роздум валодаў мною.

О так, я не чула тады Тваіх крокаў, калі ты наблізіўся да мяне. І быў невясёлы твой погляд, калі Ты зірнуў на мяне, і зняможаны быў Твой голас, калі Ты загаварыў: «Ах, я знясілены доўгай дарогай вандроўнік і знемагаю ад смагі». Я абудзілася ад сваіх летуценняў дзённых і наліла з гарлача ў прыгоршчы Твае вады. Лісцё шамацела над намі, і кукавала ў зацені гаю зязюля, і духмянлівы водар кветак слаўся са схілу дарогі.

Калі ты спытаўся ў мяне імя, я знямела ад сораму. Праўда, праўда, што я зрабіла, Госпадзе, для Цябе, каб Ты памятаў, як я завуся. Аднак згадка пра тое, што я Табе, калі быў знямоглы, змагла даць вады і наталіць Тваю смагу, туліцца да майго сэрца

і поўніць яго невымоўнаю асалодай. Ужо набліжаецца
поўдзень, слабеюць птушыныя галасы, шалясціць
над маёй галавой лістота, а я ўсё стаю на тым самым
месцы і згадваю, думаю, распазнаю.

Стома гняздуецца ў сэрцы тваім, і дрымота змыкае
твае павекі.

Хіба да цябе не данеслася вестка, што сярод церняў
цвіце, праменячыся святлом, царская кветка?
Абудзіся, хутчэй абудзіся! Не дазволь свайму часу
мінаць дарэмна!

Там, у канцы камяністай сцежкі, у краі непарушнае
цішыні, сядзіць мой самотны сябра. Не ашукай яго,
абудзіся!

Хай млеюць нябёсы, трапечучы ў сквары паўдзённага
сонца, няхай пяклівы пясок расцілае да самага
небасхілу посцілку смагі!

Хіба не тоіцца радасць у глыбіні твайго сэрца? Хіба
пры кожным кроку тваім не гучыць арфа дарогі
салодкай музыкай болю?

Вось чаму Твая радасць спраўджваецца ўва мне!
Вось чаму Ты скіроўваешся да мяне! О, Госпадзе
ўсіх нябёсаў, што азначала б Твая любоў, калі б
не было мяне?

Ты зрабіў мяне суўладальніцай Тваіх скарбаў.
Твая неабсяжная слава вяселіцца ў маім сэрцы,
і воля Твая ўвасабляецца вечна ў маім жыцці.

Цар над царамі, Ты апранаешся ў прыгажосць,
каб паланіць маю ўяву, і з любоўю тае, што Цябе
кахае, зліваецца згодна Твая любоў, і ў дасканалым
адзінстве дваіх Ты становішся з'яўны.

Святло, о святло! Святло, што перапаўняе свет,
святло, што цалуе вочы, святло, што радуе сэрца!

Святло танцуе ў сэрцы майго жыцця, мой любы;
святло кранае, мой любы, струны маёй любові;
і размыкаецца паднябессе, і вецер бушуе,
і пралятае смех над зямлёй.

Развінаюць у моры святла свае ветразі матылькі;
у хвалях святла расцвітаюць язмін і лілеі.

Святло рассыпаецца пырскамі залатымі, мой любы,
у аблоках і аблачынках і шчодро сыпле на дол
дыяменты.

Ліецца з ліста на ліст весялосць, мой любы,
і радасць не ведае межаў. З берагоў сваіх вымыкае
рака нябёсаў, і ўсё залівае плынь полымнага
захаплення.

Няхай сальюцца ўсе песні радасці ў апошнім маім
песнаспеве; радасці, што зямлю залівае зялёным
буяннем зёлак; радасці, што змушае кружыцца
па ўсім неабсяжным свеце заўжды неразлучных
блізнятаў – жыццё і смерць; радасці, што вандруе
разам з віхурай, узрушваючы і абуджаючы смехам
усё, што ёсць; радасці, што жалобна схіляецца
над раскрытым чырвоным лотасам гора; радасці,
што кідае ўсё, чым валодае, у пыл дарожны
і не вымаўляе слоў.

Ведаю, усё гэта толькі Твая любоў, мой любы, –
і залатое святло, што танцуе на лісці дрэва,
і бесклапотныя белыя аблачынкі ў бясконцым небе,
і мімалётны ветрык, што ахалоджвае мне чало.

Ранішняе святло заліло мне вочы – вестка, якую
Ты пасылаеш сэрцу майму. Твой воблік схіляецца
з вышыні, вочы Твае глядзяць мне ў вочы,
і дакранаецца маё сэрца да Тваіх ног.

На акіянічным беразе, дзе мяжуе з адным неабсяжным
светам другі неабсяжны свет, сустракаюцца дзеці.

Нязрушны абсяг нябёсаў сінее над імі, бялее пясок,
свеціць сонца, і гонкія хвалі віруюць нястомна.

На акіянічным беразе, дзе мяжуе з адным
неабсяжным светам другі неабсяжны свет,
сустракаюцца дзеці, галёкаюць і бегаюць наўздаганкі.

Яны будуюць пясчаныя домікі і гуляюць з пустымі
ракавінкамі. З пасохлых лістоў яны робяць караблікі
і, смеючыся, пускаюць іх у бяскрайнюю прастрань.

Дзеці гуляюць на акіянічным беразе, дзе мяжуе
з адным неабсяжным светам другі неабсяжны свет.

Яны не ўмеюць закідваць сеткі, і плаваць яны
не ўмеюць. Ныраюць шукальнікі жэмчугу
ў прыцемненыя глыбіні, на лайбах сваіх
падарожнічаюць купцы, а дзеці збіраюць
каменьчыкі, абцалаваныя хвалямі, і зноўку
раскідваюць іх. Яны не шукаюць патайных скарбаў,
яны не ўмеюць закідваць сеткі.

Смяецца, гайдаючыся, акіян і ўсмешкай бялее бераг.
Хвалі, што сеюць смерць, быццам маці, якая гайдае
калыску, спяваюць няўцямныя песні-паданні.

Стары акіян па-дзіцячы гуляе з дзецьмі, і ўсмешкай
бялее бераг.

На акіянічным беразе, дзе мяжуе з адным неабсяжным
светам другі неабсяжны свет, сустракаюцца дзеці.
Недзе блукае па бездарожжы нябёсаў бура, недзе
блукаюць, згубіўшыся, па бездарожжы вады
караблі, кружыцца недзе смерць, а дзеці гуляюць.
На акіянічным беразе, дзе мяжуе з адным неабсяжным
светам другі неабсяжны свет, дзейніцца з веку ў век
вялікае набажэнства – сустрэча дзяцей.

Сон, што злятае на вочы дзіцяці, – ці ведае хто, адкуль ён узяўся? Чутка гаворыць, што ён жыве ў казачным цераме, у лясной глухамані, дзе, мройна асветленыя ліхтарыкамі светлякоў, вісяць дзве поўныя чараў пупышкі. Адтуль прылятае ён цалаваць вачаняты дзіцяці.

Усмешка, якая блукае па вуснах дзіцяці, калі яно спіць, – ці ведае хто, дзе яна ўзнікла? Чутка гаворыць, што мройны маладзиковы прамень боязка дакрануўся да беражка аблачынкі, што сумавала ў асеннім небе, і ўзнікла тады ўпершыню ўсмешка ў сне роснага золку, – усмешка, якая блукае па вуснах дзіцяці, калі яно спіць.

Шчочкі ў дзіцяці цвітуць далікатным пяшчотным румянцам – ці ведае хто, дзе ён так доўга ўтойваўся? Калі дзіцяткава маці была яшчэ юнай дзяўчынай, ён хаваўся ў сэрцы яе невымоўным таемствам кахання, гэты пяшчотны румянец, які цяпер цвіце на твары ў дзіцяці.

Калі я прыношу табе каляровыя цацкі, маё дзіця,
разумею тады, чаму гэтак вабна іграюць фарбы
і на вадзе, і ў аблоках і чаму гэтак гожа апрануты
кветкі, – калі я прыношу табе каляровыя цацкі,
маё дзіця.

Калі я спяваю, каб ты заахвоцілася танцаваць,
тады разумею, чаму гучыць музыка ў лісці дрэваў
і чаму пасылаюць хвалі чуйнаму сэрцу зямлі хор
сваіх галасоў, – калі я спяваю, каб ты заахвоцілася
танцаваць.

Калі я прыношу ласункі тваім ручаньням прагным,
разумею тады, чаму збіраецца мёд ва ўзорлівых
келіхах кветак і чаму наліваюцца ўпотай салодкім
сокам плады, – калі я прыношу ласункі тваім
ручаньням прагным.

Калі я цалую цябе, маё роднае, каб ты заўсміхалася,
тады разумею, якая яна, лагода, што з неба
струменіцца ў ранішняй светлыні, і якая яна,
асалода, што майму целу дорыць летні ласкавы
ветрык, – калі я цалую цябе, каб заўсміхалася ты.

Ты зрабіў мяне сябрам тых, каго я дагэтуль не ведаў.
Ты ўвёў мяне ў сядзібы, дзе я дагэтуль не быў.
Ты наблізіў таго, хто быў далёка, і таго, хто быў
незнаёмы, даў мне ў браты.

Цяжка ў мяне на душы, калі я павінен расстацца
з абжытым прытулкам, і я не памятаю тады,
што і ў новым жыве старое і што ўсюды – Ты.

У нараджэнні і ў смерці, у гэтым свеце і ў іншых,
уюды, куды б Ты ні вёў мяне, Ты ёсць Ты: адзіны,
той самы, нязменлівы спадарожнік майго размаітага,
зменлівага жыцця, якое ніцямі радасці лучыцца
з неспазнаным.

Той, хто Цябе спазнаў, ужо не чужы для іншых,
і для яго ўжо таксама няма чужых, і няма ўжо
сядзібаў, што ад яго адварнуліся б, і няма ўжо
дзвярэй, што не расчыніліся б перад ім.

Прымі малітву маю і не дай, каб, калі буду
супольнічаць з многімі, я згубіў шчасце мець
лучнасць з Адзіным – з Табой.

На беразе бязлюднай ракі, у высокай траве, я спытаўся ў яе: «Дзяўчына, куды ідзеш, захінаючы свой свяцільнік накідкай? Мой дом самотны і цёмны – пазыч мне свайго святла!» На хвіліну ўзняла яна свае чорныя вочы і ў прыцемках паглядзела мне ў твар. «Я прыйшла, – адказала яна, – каб пусціць па рацэ свой свяцільнік, калі згасне на захадзе сонечнае святло». Маркотны, стаяў я ў высокай траве і глядзеў, як дрыготкі агеньчык яе свяцільніка без карысці зносіцца плынню.

У бязмоўі збліжэлай ночы я спытаўся ў яе: «Дзяўчына, запалены ўсе агні, куды ты нясеш свой свяцільнік? Мой дом самотны і цёмны – пазыч мне свайго святла!» Яна ўзняла на мяне свае чорныя вочы і хвіліну стаяла нібы ў нерашучасці. «Я прыйшла, – нарэшце яна сказала, – каб прысвяціць свой свяцільнік небу». Я стаяў і глядзеў, як гарыць без карысці ў пустцы яе свяцільнік.

У змроку ночы, калі не свяціўся месяц, я спытаўся ў яе: «Дзяўчына, куды кіруешся, прытуліўшы свяцільнік да сэрца? Мой дом самотны і цёмны – пазыч мне свайго святла!» Яна прыпынілася на хвіліну, і думала, і глядзела ў змроку ў мой твар.

«Я нясу свой свяцільнік, – сказала яна, – каб удзельнічаць у вялікім свяце свяцільнікаў». Я стаяў і глядзеў, як губляецца без карысці яе свяцільнік у процьме іншых агнёў.

Якое пітво Ты хацеў бы, Госпадзе, мець
у перапоўненай чашы майго жыцця?

Мой найвялікшы Паэце, ці Ты адчуваеш задавальненне,
калі маімі вачамі глядзіш на тварэнне сваё і калі стаіш
ля парога слыху майго і моўчкі слухаеш створаную
Табой музыку вечнай гармоніі?

Тчэ ў маім розуме словы Твой свет, а радасць Твая
складае іх у напевы. Ты аддаешся мне ў светлыні
любаві і адчуваеш шчасце сваё ўва мне.

Тая, што вечна таілася ў глыбіні маёй існасці,
у дрыгатлівым сутонні мігценняў і водбліскаў, *тая*,
што не здымала ні разу ў ранішняй светлыні свайго
пакрыцця, – *яна* будзе маім апошнім дарункам
Табе, мой Божа, затуленым у апошнюю песню маю.

Словы імкнуліся да *яе*, але не мелі сілы *яе* дасягнуць,
і дарэмна малітва працягвала да *яе* спрагнёныя рукі.

Я вандраваў з краіны ў краіну, захоўваючы *яе*
ў глыбіні свайго сэрца, і навокал *яе* вырастала
і занепадала маё жыццё.

Над усімі маімі думкамі і над учынкамі, над усімі
маімі мэрамі і над снамі панавала заўсёды адна *яна*,
але была *яна* ў глыбіні і асобна.

Многія стукаліся ў мае дзверы, пыталіся пра *яе*
і адыходзілі ў смутку.

Ніхто ва ўсім свеце ні разу не бачыў *яе* сам-насам,
і заставалася *яна* ў сваёй адзіноце, чакаючы, калі Ты,
мой Божа, распзнаеш *яе*.

Ты – неба, Ты, аднак, і гняздо. І ў гэтым гнязде,
о Гожы, Твая любоў, што гукамі, фарбамі, водарам
лашчыць душу.

Прыходзіць раніца, трымаючы ў правай руцэ
залаты свой кошык – нясе яна ў ім вянок прыгажосці,
каб моўчкі гэтым вянком увянчаць зямлю.

Па невядомых сцяжынах на лугавіны, пакінутыя
пастухамі, прыходзіць вечар, несучы ў сваім
залатым збанку прахалодную вільгаць спакою
заходняга акіяна.

Але там, дзе ў бязмежным небе здзейсніць павінна
душа свой палёт, пануе белае ззянне – адно
непарушнае белае ззянне, што не азмрочваецца
нічым. Няма там ні дня, ні ночы, ні фарбаў,
ні вобразаў, і ніколі слова там не гучыць.

Твой сонечны промень ляціць да мяне на зямлю,
расхінуўшы абдымкі, і ўвесь доўгі дзень дзяжурыць
каля маіх дзвярэй, каб аднесці да ступняў Тваіх
аблачынку, сатканую з маіх уздыханняў, песень
і слёз.

Ты ахінаеш з уцехаю зорную постаць сваю
пакрывалам гэтай імглістае аблачынкі, і надаеш
яму розныя формы, і афарбоўваеш то ў адну,
то ў другую фарбу, і то напускаеш, то зноў
распускаеш зборкі.

Такая лёгкая аблачынка, такая бездапаможная,
і пацямнела яна ад слёз – вось чаму Ты яе шкадуеш,
вось чаму Ты, праўдзівы і чысты, любіш яе! І вось
чаму яна можа злагоджваць Тваё бела-бязлітаснае
святло наіўнасцю сваіх ценяў.

Гэтая самая плынь жыцця, што ўдзень і ўначы цячэ ў маіх жылах, цячэ па ўсім свеце, танцуючы свой рытмічны, танцуючы свой спрадвечны, танцуючы свой неўтаймоўны танец.

І гэтая самая сіла жыцця прабіваецца прагна ўпартаю рунню праз прах зямлі і разліваецца буйнаю хваляй лістоў і кветак.

І гэтая самая існасць жыцця ў нязменлівым чаргаванні прыліваў з адлівамі з веку ў век люляецца ў акіяне смерці і нараджэнняў.

Я адчуваю, як цела маё пачынае свяціцца, калі да яго дакранаецца гэты ўсясвет жыцця. І веліч мая ўзнікае з усюдыснага гэтага пульсавання, што цяпер у маёй крыві танцуе свой пераможны танец.

Хіба ты не можаш жыць радасцю гэтага рытму?
Кружыцца, губляцца і паглыбляцца ў вір гэтага
страшнага захаплення?

Усё імкнецца наперад, не прыпыняецца на дарозе
і не азіраецца ў развазе назад. Няма такой сілы,
якая змагла б стрымаць гэты віхурлівы рух, гэтае
акрыленае імкненне.

З іх узнікае музыка, і суладна з ёй крокі
адмерваюць шлях; і прыходзяць – суладна з ёй –
леты і зімы, і – суладна з ёй – адыходзяць;
і колеры, гукі, пахі ліюцца бясконцым каскадам
шчодрай празмерлівай радасці, якая без жалю
распырскваецца, гіне і памірае штоміг.

Я мусіў быў узгадоўваць сваё «я», і з яго дзівавацца, і адкідаць стракатыя цені на зьяненне Тваё, і ўзірацца, і разумець: гэтакая Твая майя.

Ты сам аддзяляеш сябе ад сябе і адасобленае сваё «я», якое ўвасобілася ўва мне, наймяноўваеш мірыядамі розных імёнаў.

Хвалючы спеў разліваецца ў небе шматкаляровымі ўсмешкамі, і слязамі, і неспакоем, і спадзяваннем; хвалі ўздымаюцца і ападаюць; збіраюцца і расейваюцца летуценні. Самога сябе адольваеш Ты ўва мне.

Сцяну, што паставілася Табой, упрыгожвае дзень і ўпрыгожвае ноч разнастайнай гульні малюнкаў. За ёю – Твой трон, аплецены ўзорамі з патаемных дзівосных звіваў, дзе няма аніводнай простаі жабрачай рысы.

Велічнае відовішча, у якім ёсць і Ты і ёсць я, ахінае неба; паветра трапеча ад згукаў музыкі, у якой ёсць я і ёсць Ты; і мінаюць вякі за вякамі, у цягу якіх мы то хаваемся, то шукаем адно аднаго, то знаходзім адно аднаго, то трацім.

Гэта Ён, што хаваецца ў глыбіні майго сэрца, сваімі таемнымі дотыкамі абуджае сутнасць маю.

Гэта Ён зачароўвае мае вочы і самааддана іграе на струнах сэрца майго мелодыі радасці і пакуты.

Гэта Ён уплятае ў тканіну майі срэбраныя і залатыя ніці, гэта Ён адцяняе тканіну майі блакітам і зелянінаю, і выступаюць з хвалістых зборак ступні Ягоных ног, і я забываю сябе, дакранаючыся да іх.

Праходзяць дні, і праходзяць вякі, і ў многіх імёнах, у вобразах многіх, у многіх праявах бяды і шчасця Ён уладарыць заўсёды над сэрцам маім.

Не ў адрачэнні знаходжу я выйсце. Я адчуваю абдымкі
свабоды, скаваны мноствам салодкіх Тваіх кайданоў.

Штодзённа Ты наліваеш з краямі гліняную чашу,
і кожны раз мае Тваё віно адметны і смак, і водар.

Агнём Тваім свет мой запальвае сотні сваіх свяцільнікаў,
ставячы іх перад святым ахвярнікам Твайго храма.

Не, я ніколі не зачыняю дзвярэй сваіх адчуванняў.
Уцеха глядзець, і слухаць, і датыкацца становіцца
гэтаксама Тваёю ўцехай.

О так, усе маé мроі згараць у магутным горане
радасці, і ўсе жаданні выспеюць у плады любові.

Дня ўжо не стала, і цені ўслалі зямлю. Пара мне ісці да крыніцы набраць у збанок вады.

У вечаровым паветры звініць журботлівы спеў
струмянёў і вабіць мяне ў прасторлівы гэты морак.
На сцішанай сцежцы няма больш блукальцаў,
вецер узняўся і рабацініць паверхню ракі.

Не ведаю, ці я вярнуся дамоў. Не ведаю, каго
я спаткаю. Там, каля водмелі, у невялічкім
зграбным чаўне сядзіць не знаёмы мне чалавек
і іграе на флейце.

Дарункі Твае наталяюць людскія нашы жаданні
і ўсё ж, не змяншаючыся, вяртаюцца да Цябе.

Штодзённа здзяйсняе рэчка сваё прызванне,
спяшаючыся праз селішчы і палі, але паварочвае
ўбок яе несупынная плынь, каб абмыць Твае ногі.

Паветра духмяніцца водарам кветкі, але найбольшае
шчасце ў кветкі – прынесці сябе ў ахвяру Табе.

Свет не вычэрпваецца і не галее, ушаноўваючы Цябе.

У словах паэта людзі заўжды разумеюць тое, што ім
падабаецца разумець, ды ўсё-ткі апошні і канчатковы
змест гэтых слоў усіх – Ты.

Як я магу паўстаць, Уладца майго жыцця, і сёння,
і заўтра, і ўсякі дзень перад Тваім абліччам?

Я складваю, стаўшы ў храме, рукі ў малітве –
ці гэтак змагу я паўстаць перад Тваім абліччам?

Пад неабсяжным небам Тваім, адданы бязмоўю
і адзіноце, прыняўшы ў сэрца пакору, – ці гэтак
змагу я паўстаць перад Тваім абліччам?

У прастрані рупнай Тваёй, дзе віруе праца і барацьба,
увайшоўшы ў натоўп сумятлівы і стаўшыся часткай
натоўпу, – ці гэтак змагу я паўстаць перад Тваім
абліччам?

І калі ў гэтым свеце я скончу, Уладца ўсіх жыццяў,
нарэшце сваю работу, ці змагу я тады, бязмоўны
і адзінокі, паўстаць перад Тваім абліччам?

Я Цябе ведаю як Бога майго і стаю наводдаль –
я не адважваюся Цябе лічыць роўным сабе
і не падыходжу бліжэй. Я Цябе ведаю як Бацьку майго
і схіляюся да Тваіх ног – я не адважваюся Тваю руку
ўзяць як руку сябрукову.

Ты ідзеш, каб аддаць мне Сябе, каб я Цябе змог
прытуліць да сэрца і ўзяць у свае спадарожнікі, –
але там, дзе ідзеш Ты, я не адважваюся стаяць.

Ты – Брат між маіх братоў, але аб іх я не руплюся
і не дзялюся з імі сваім набыткам – усім, што ні ёсць
у мяне, я дзялюся толькі з адным Табой.

У радасці і ў пакуце я не іду да людзей – у радасці
і ў пакуце іду я да аднаго Цябе. Але не адважваюся
я аддаць жыццё, што я маю, Жыццю Усяму, і таму
не магу я, усё яшчэ не магу нырнуць у глыбіні
вялікай ракі Сусвету.

Калі свет быў толькі што створаны і ўсе зоркі ззялі сваім першаісным ззяннем, спявалі багі, сабраўшыся на нябёсах: «О, дасканалае хараство! О, чыстая радасць!»

Але адзін з іх раптам усклікнуў: «Здаецца, парушыўся недзе ланцуг свяцілаў, згубілася адна зорка!»

Лопнула залатая струна іхняй арфы, абарвалася іхняя песня, і ў распачы яны закрычалі: «Зорка, якая прапала, была самая лепшая зорка. Яна была славай нябёсаў, яна была іхняй аздобай!»

З таго часу багі ўсё шукаюць зорку, з таго часу бесперастанна між імі блукае скарга, што свет разам з зоркаю страціў сваю найпершую радасць.

Але ў глыбокім бязмоўі ночы зоркі ўсміхаюцца і бязгучна гавораць адна адной: «Яны дарэмна турбуюцца. Тут усюды пануе бясконца дасканаласць!»

Калі не суджана ў гэтым жыцці мне сустрэцца з Табою, хай не пакіне мяне адчуванне, што я страціў шчасце сустрэцца з Тваім паглядам і хай джала скрухі нагадвае мне аб гэтым наяве і ў сне.

Калі мае дні адзін за адным праходзяць на гаманкім, на шматлюдным, на ўзварушаным кірмашы і рукі маё штодня лагодзіць дзённы заробак, хай не пакіне мяне адчуванне, што я нічога не зарабіў і хай джала скрухі нагадвае мне аб гэтым наяве і ў сне.

Калі я, змарнелы ад зморы, знямоглы ад смагі, сядваю наўзбоч дарогі, калі сцялю свае лахманы на пыльнай зямлі, хай не пакіне мяне адчуванне, што яшчэ доўжыцца будзе доўга мая вандроўка і хай джала скрухі нагадвае мне аб гэтым наяве і ў сне.

Калі аздоблены пышна мае палаты, калі граюць флейты і хмеліцца весялосць, хай не пакіне мяне адчуванне, што сярод многіх гасцей, якія сабраліся сёння, няма яшчэ аднаго і хай джала скрухі нагадвае мне аб гэтым наяве і ў сне.

Я – быццам пасма восеньскай аблачынкi, якая
блукае па паднябессі, о маё вечна дзівоснае сонца!
Яшчэ не растала мая імгла ад Твайго дакранання,
яшчэ я не зліўся з Тваім святлом і вось, раз’яднаны
з Табою, лічу бязмэтныя месяцы і гады.

Калі на тое жаданне Тваё і калі Табе ў гэтым уцеха,
вазьмі маю пlynную пустату і расфарбуй яе фарбамі,
пазалаці пазалотай, аддай ва ўладу вольнаму ветру –
няхай з яе творацца вобразы розных дзівос.

І калі ты аднойчы захочаш скончыць гэтую нашу
гульню, я растану ў сутонні начным ці ва ўсмешцы
белага золку, зрабіўшыся прахалоднай празрыстаю
чысцінёй.

Збіраліся ў доўгую чараду пражытыя мною дні,
і я гараваў па марна страчаным часе.

Але хіба можа марна траціцца час, калі кожны момант
майго жыцця Ты бярэш, Госпадзе, у свае рукі?!

Затоены ў сэрцы рэчаў, Ты выяўляеш, адтульваючы,
парастак у зярняці, кветку – у пупышцы і ў кветцы –
плод.

Знядужыўся я і, калі паклаўся на ложка, адклаўшы
работу сваю на заўтра, дык думаў, што ўсё
застанецца на месцы і будзе да заўтра мяне чакаць.

Але раніцою, устаўшы з ложка, я ўбачыў, што
поўны дзівосных кветак мой сад.

Бясконцы ў руках Тваіх, Госпадзе, час, і няма нікога, хто змог бы яго асягнуць.

Мяняюцца дні і мінаюць ночы, квітнеюць і вянуць, нібыта кветкі, вякі, а Ты чакаеш і сочыш, як час цярпліва вылеплівае з палявой непрыкметнай маленькай кветкі кшталт хараства.

Ты ўмееш чакаць, але мы – надта бедныя, каб спазняцца, і, каб не выпусціць свайго шчасця, пільнуем магчымасці, што настаюць і мінаюць.

Кожны сустрэты мной чалавек забірае ад часу майго сваю частку, і я, пагадзіўшыся з правам яго на гэта, яе аддаю. Адно застаецца парожні да самай апошняй хвіліны, не маючы жадных ахвярных дароў, Твой ахвярнік.

Канчаецца дзень, і мяне падганяе трывога, і страх мне шэпча, што, пэўна, ужо замкнёна брама Твая, але, на дзіва, аказваецца заўсёды, што ёсць яшчэ час.

Маці, упрыгожу я грудзі твае жамчужынамі з тужлівых сваіх слязін.

Зоркі нясуць аздабу для ног Тваіх – бранзалеты, скутыя са святла, але мая жамчуговая нізка будзе вісець, о Маці, у Цябе на грудзях.

Багацце і слава яскравяцца перад Табой, і ў Тваёй уладзе даваць іх і забіраць. Але туга мая, мае слёзы, мая пакута цалкам належаць мне, і калі я іх прыношу Табе ў ахвяру, адорваеш Ты мяне пяшчотай сваёй.

Гэты смутак разлукі расплываецца па ўсім свеце
і спараджае бясконцыя вобразы ў бясконцых
нябёсах.

Гэты смутак разлукі ў моўчы начной выглядвае
зоркі і выліваецца сярод шапатлівай пяшчоты
імглістай лістоты ў хвалюючы спеў.

Гэты смутак разлукі прасочваецца па кроплі
ў пакуту і спадзяванне, любоў і горыч жыцця
чалавечага і заўсёды знаходзіць у сэрцы паэта
водгук.

Калі ваяры першы раз выйшлі з хорама ўладара,
дзе падзелі яны сваю моц? Дзе падзелі яны свае
панцыры, дзе падзелі зброю?

Нядужым і бездапаможным, прэрэчыў ім свет, і стрэлы
роем абрынуліся на іх у той дзень, калі яны выйшлі
з хорама ўладара.

Калі вярталіся ваяры ў хорам уладара, дзе падзелі
яны сваю моц?

Яны пакінулі меч, яны пакінулі лук і стрэлы, і мір
свяціўся ў іх на чале, – яны пакінулі ўвесь набытак
свайго жыцця ў той вялікі дзень, калі вярталіся
ў хорам уладара.

Смерць – Твая служба – стаіць ля маіх дзвярэй. Яна праплыла неведомым морам і прынесла ў мой дом Тваё запрашэнне.

Цёмная ноч, страх варушыцца ў маім сэрцы, але вазьму я ліхтар, адчыню ёй дзверы і, пакланіўшыся, прывітаю яе, бо прыйшла яна ад Цябе.

Я прывітаю яе са слязьмі на вачах, і рукі мае будуць складзены для малітвы. Я прывітаю яе і да ног яе пакладу скарб свайго сэрца.

Калі яна выканае даручэнне і пойдзе назад, упадзе цёмны цень на мой золак, і ў доме маім апусцелым адно застанеца маё апусцелае цела – маё апошняе ахвяраванне Табе.

З распачным спадзяваннем блукаю па апусцелым
доме і ў кожным пакоі шукаю *яе* – але, авох,
яе не знаходжу.

Мой дом невялікі, і што пакідае яго, ужо не вяртаецца
больш.

Ды, Госпадзе, дом Твой не мае межаў, і я, няўтольна
адшукваючы *яе*, прыйшоў да дзвярэй Твайго дома.

І вось я стаю пад высокім скляпеннем Тваіх залатых
нябёсаў і да Твайго аблічча зварочваю ўмольны
пагляд.

Я прыйшоў да парога вечнасці, дзе нішто не губляецца
і не знікае – ні шчасце, ні спадзяванне, ні рысы аблічча,
што ўбачылася праз павалоку слёз.

О, дай мне паглыбіцца ў гэты няўзрушлівы акіян,
у гэтую бездань спакою! Дай далучыцца да гэтай
суцэльнасці і паўнаты і яшчэ раз – усім апусцелым
маім жыццём – адчуць страчаную асалоду зліцця
з Сусветам!

Боства разбуранае бажніцы! Парванья струны віны ўжо не спяваюць табе хвалы. І знявечаныя званы не аб'яўляюць увечар аб той гадзіне, калі мусіць дзейсніцца набажэнства. Цябе атачае шчыльна пустэча і цішыня.

У твой апусцелы прытулак завітвае летні вецер, прыносячы вестку аб кветках духмянлівых – іх табе даўно ўжо ніхто не прыносіць у падарунак.

Твой колішні служба дагэтуль туляецца па наваколлі, молячы міласціны, у якой яму адмаўляюць. Увечар, калі агні ліхтароў і цені змешваюцца з прыцемкамі зямлі, вяртаецца, змораны, ён у разбураную бажніцу, і точыць душу яму скруха, і сэрца яму джаліць жаль.

Многа святочных дзён прыходзіла да цябе, боства разбуранае бажніцы, і вуснаў не растуляла. Многа набожных начэй адыходзіла ад цябе і не запальвала ліхтароў.

Майстры выкшталцёных мастацтваў стварылі багата розных прывабных вобразаў і карцін, аднак з цягам часу няўмольна святая рака забыцця забірала сабе іхні плён.

Адно, як было, па-ранейшаму застаецца, не маючы ўшаны сабе, у сваім забыцці неўміручым боства разбуранае бажніцы.

Больш не пачуеце ад мяне крыклівых шумлівых слоў – гэткая воля майго Уладара. Буду я з гэтай пары гаварыць нягучна. Ціхаю песняй пальцеца гаворка сэрца майго.

Людзі спяшаюцца хапатліва на царскае таргавішча. Той, хто купляе і хто прадае, ужо сабраліся там. Але я атрымаў адпачынак дзіўны ў самай сярэдзіне дня, у самы прыпар работы.

Хай жа тады зацвітаюць, хоць і не час яшчэ, кветкі ў садзе маім, хай жа тады пачынаюць пчолы зумкаць, аблётваючы мой сад.

Многа суровых гадзін правёў я ў зацятай бітве добра і зла, але захацелася зараз Сябру колішніх бесклапотных гульняў маіх нахіліць да сябе маё сэрца, і я не магу зразумець, навошта Ён раптам паклікаў мяне да мэты, якая мэтай не ёсць.

У той дзень, калі смерць пастукаецца ў твае дзверы,
што ты ёй ахвяруеш?

О, я пастаўлю прад госцяй поўную чашу свайго
жыцця, і ні за што не згаджуся яе адпусціць
з пустымі рукамі.

Увесь вінаградны свой збор салодкі, які выпялялі
летнія ночы й асеннія дні, увесь свой здабытак
пчольны, увесь свой нарбак жніўны, калі смерць
пастукаецца ў мае дзверы, пастаўлю я перад ёю
на захадзе сваіх дзён.

О ты, апошняя песня майго жыцця – смерць, мая
смерць, прыйдзі і шапні мне адно толькі слова:
пара!

Я чакаў цябе дзень за днём і дзеля цябе трываў
радасці і нягоды. Усё, кім я ёсць і што маю, на што
спадзяюся і што люблю, у глыбіні таямніцы вялікай
спрадвеку маўкліва імкнулася да цябе.

Адзін твой апошні пагляд – і тваім назаўсёды будзе
маё жыццё.

Сплечены кветкі, і ўгатаваны вянок для нявесты.
Пакіне пасля вячання яна свой дом і ў самоце ночы
сустрэне свайго Спадара.

Я ведаю, прыйдзе дзень, калі мае вочы не ўбачаць гэтага свету і ў маўчанні пакіне мяне жыццё, апошняй імглістай апонаю затуліўшы мой зрок.

Але, як раней, не сплучы, зоркі будуць свяціцца ноччу і, як раней, будзе ззяць зара, і, як раней, быццам хвалі, будуць плысці гадзіны, уздымаючы да паверхні смутак і асалоду, радасць і жаль.

Калі я думаю пра канец маіх мільгатлівых імгненняў, распадаюцца іхнія ланцугі, і ў празарлівай яснасці смерці нанова мне адкрываецца свет і яго незлічоныя скарбы, што ўжо не маюць ніякай цаны. Але – вялікая ў ім нават самая нізкая доля, але – выдатнае ў ім нават самае няўдатлівае жыццё.

Усё, да чаго я імкнуўся намарна і што атрымаў, хай зараз праходзіць, мяне пакідаючы, міма. Пакінь мне адно толькі тое, што я адрываю, пакінь мне адно толькі тое, чым я пагарджаў.

Я атрымаў сваё адпушчэнне. Шчаслівай дарогі мне пажадайце, браты! Паклон вам, паклон і – бывайце!

Вяртаю ключы ад сваіх дзвярэй – калі ласка, вазьміце! – і адракаюся ад усялякіх правоў на сваё жытло. Прашу аднаго ў вас – апошняга добрага слова, перш чым развітаемся мы назусім.

Мы доўга былі суседзьмі, і я атрымліваў болей, чым здолеў даць. Але ўжо світае, і лямпа, што асвятляла мой поцемны кут, згасе. Вестка прыйшла да мяне, і я гатовы ісці.

Сябры, пажадайце мне шчасця ў часіну майго
адыходу. Неба ірдзее полымнай барвай зары,
і вабіць сваёй прыгажосцю сцежка, якая ляжыць
прада мной.

Не пытайцеся, што я бяру з сабою. Я падаюся
ў дарогу з рукамі, якія нічога не маюць, і з сэрцам,
што поўніцца спадзяваннем.

Я надзяю свой вясельны вянок. Мне, ведаю,
не да твару чырвона-рудая апратка вандроўцы,
і хоць у дарозе мяне падпільноўвае небяспека,
я страху не адчуваю.

Скончыцца мая вандроўка – і вечаровая зорка
ўзыдзе, і каля царскіх варот загучыць урачысты,
асвечаны імем Тваім, песнаспеў.

Не памятаю той хвіліны, калі ўпершыню я пераступіў парог жыцця.

Якая сіла прымусіла, каб я адкрыўся ў гэтым вялікім таемстве, як адкрываецца ў поўнач у лесе пупышка чароўнай кветкі?

Калі раніцою я ўбачыў святло, адчуў усёю істотай, што я не чужы ў гэтым свеце, бо невядомае, што не мае ні вобразу, ні імя, прыняло вобраз маці маёй, каб пяшчотна мяне прыняць у свае абдымкі.

Так і ў часіну смерці сваёй сустрэнуся я з невядомым, якое я ведаў заўжды. І таму, што люблю жыццё, палюблю і смерць.

Плача дзіця, калі яго адымае маці ад правай смоквы сваёй і сунімаецца праз імгненне, займеўшы задавальненне ў левай – другой.

Калі настане пара мне ісці адгэтуль, хай гэтакім
будзе маё развітальнае слова: тое, што я тут убачыў,
ні з чым не можа быць параўнана.

Я пакаштаваў таемную слодыч лотаса, што
распускаецца ў акіяне святла, і я – шчаслівы:
хай гэтакім будзе маё развітальнае слова.

Я ўдзельнічаў у бясконцым змяненні ўсіх формаў
і вобразаў і тут убачыў Таго, хто не месціцца
ў форму і вобраз.

Цела маё – з галавы да ног – затрымцела, калі да яго
дакрануўся Той, хто сам застаецца недакранальны;
і калі мае прыйсці канец – хай прыходзіць:
хай гэтакім будзе маё развітальнае слова.

Калі мы гулялі з Табой, ніколі я не пытаўся, хто Ты.
Не звязвала мяне боязь, не прыгнятала сумненне,
і плынь захаплення ахоплівала і натхняла маё жыццё.

Ты на світанні, як самы адданы сябра, будзіў мяне,
і я бег разам з Табой ад адной да другой уцехі,
і не было ім канца.

У тых дні я не ўдумваўся ў змест тых песень, што
Ты мне спяваў. Мой голас падхопліваў адно толькі
салодкія гукі песень, і сэрца маё адгукалася ім.

Цяпер, калі час маіх гульняў застаўся ззаду,
дзіўлюся – што раптам паўстала перад маімі вачмі?
Свет, апусціўшы свой позірк долу, разам з усімі
бязмоўнымі зоркамі ў боязкай пашаноце стаіць
прад Табой.

Я аздабляю Цябе вянкамі, я аздабляю Цябе здабыткам
сваіх паразаў. Звыш моцы маёй пераможцам стацца
ў змаганні гэтым.

Я ведаю вельмі добра, што гонар мой будзе зламаны,
і што ў вялікай пакуце жыццё маё разарве свае
кайданы, і што маё сэрца, нібы пуштацелая чарацінка,
заплача песняй, і камень растане ў слязах.

Я ведаю вельмі добра, што стапялёткавы лотас
не будзе заўсёды затулены ад мяне, што калі-небудзь
адкрыецца мне тая сховань, дзе тоіцца яго мёд.

З блакітнага неба глядзіць на мяне нейчы позірк
і моўчкі кліча мяне. Нічога, зусім нічога не застанецца
ў мяне з сабою, і каля ног Тваіх без наракання
прыму я свой скон.

Я адпускаю стырно: настала часіна Табе ўзяць яго ў свае рукі. Што мусіць адбыцца, хай зараз адбудзецца. Вось, дарэмны мае вымогі, вось, высілки на ўзвей вецер.

О, сэрца маё, не трымайся ты ўжо стырна, і моўчкі скарыся сваёй паразе, і палічы за шчасце быць у спакоі там, дзе ты ёсць.

Гаснуць мае ліхтары ад самага ціхага дотыку ветру, і я ў сваім клопаце іх запаліць зноўку і зноў забываю пра ўсё на свеце.

Аднак я на гэты раз буду мудрэйшы, і пасцялю на падлозе сваю цыноўку, і буду Цябе чакаць, не зважаючы – дзень ці ноч. І калі Табе, Госпадзе, будзе заўгодна, прыйдзі і побач са мною прысядзь.

Я паглыбляюся ў мора шмастайных формаў,
спадзеючыся ў ім адшукаць тую перліну
прыгажосці, якая не мела б ніякай формы.

Не буду я болей плаваць з прыстані ў прыстань
на гэтай лодцы, якую лашчылі буры і зваблівалі
віры. Даўно прамінулі дні, калі я любіў аддавацца
на волю хваляў.

Адзінае, што вабіць мяне цяпер, – праз смерць
увайсці ў неўміручасць.

У хораме, побач з бяздоннай прасторай, адкуль
уздымаецца музыка патаемных струн, я вазьму
ў рукі жывую арфу – арфу свайго жыцця.

І настрою я арфу суладна з музыкай вечнасці, і, калі
праплача яна свой апошні плач, пакладу яе цела
бязмоўнае да ног самое бязмоўнасці – да Тваіх ног.

Вечна ў маім жыцці мае песні Цябе шукалі. Яны
вялі мяне ад дзвярэй да дзвярэй, і я намацваў імі
сваю дарогу, даследаваў і распазнаваў свой свет.

Усяму, што спазнаў я, мяне навучылі песні; яны
паказалі мне патаемныя сцежкі; яны скіравалі
мой позірк на небакрай майго сэрца, дзе ззяла
мноства яскравых зор.

З дня ў дзень мае песні вялі мяне ў дзіўны край
пакуты і насалоды, і вось цяпер, на захадзе сонца
і зыходзе майго вандравання, ці скажуць яны,
да брамы якога палаца мяне прывялі?

Хваліўся я людзям, што знаю Цябе і што могуць
убачыць яны Твой вобраз ва ўсіх маіх творах.
Праходзяць яны і пытаюцца: «Хто ён?» –
а я і не ведаю, што ім сказаць, і кажу ім: «Праўда,
я не магу вам гэтага растлумачыць». Людзі
ганьбуюць мяне і з пагардаю адыходзяць. А Ты
сядзіш і ўсміхаешся моўчкі.

У даўгавечныя песні ўкладаю я веды свае пра Цябе,
і сэрца маё перапоўнена таямніцай. А людзі
прыходзяць, пытаючыся: «Скажы, што азначаюць
гэтыя твае песнаспевы». Ах, я не ведаю, што ім
сказаць, і кажу: «Хто ведае, што яны азначаюць...»
Людзі пальцамі тыцкаюць у мяне і кпяць, і з пагардаю
адыходзяць. А Ты сядзіш і ўсміхаешся моўчкі.

Хай у адзіным адданым вітанні Цябе раскрываюцца
ўсе мае сілы і ўсе пачуцці і зрушваюць да Тваіх ног
увесь гэты свет.

Як дажджавыя ліпеньскія аблогі, блукаючы з ношкай
нявылітых ліўняў, нізка схіляюцца да зямлі, хай
да Твайго парога схіляецца гэтак мая душа –
у адзіным адданым вітанні Цябе.

Хай зліваюцца ўсе песнаспевы мае ў адзіную плынь
і цякуць у мора бязмоўя – у адзіным адданым
вітанні Цябе.

Як жураўліная чарада, што, журачыся па радзіме,
удзень і ўначы ляціць да пакінутых гнёздаў сваіх,
хай гэтак маё жыццё скіроўваецца да пракаветнай
сваёй радзімы – у адзіным адданым вітанні Цябе.

У серыі «Паэты планеты»,
акрамя «Гітанджалі» Рабіндраната Тагора,
таксама ёсць у продажы выбраныя творы такіх паэтаў, як:

Саффо «Песні»

Франчэска Петрарка «Выбраныя песні з «Канцаньерэ»

П'ер дэ Рансар «Выбраныя вершы»

Ўільям Шэкспір «Выбраныя санеты»

Ёган Вольфганг Гётэ «Выбраная паэзія»

Габрыэла Містраль «Выбраныя вершы»

Умар Хаям «Выбраныя рубаі»

Шарль Бадлер «Выбраныя вершы»

Райнэр Марыя Рыльке «Выбраная лірыка»

Фрыдрых Гельдэрлін «Выбраная паэзія»

Генрых Гайнэ «Выбраныя вершы»

Гіём Апалінэр «Выбраная паэзія»

Эдгар По «Выбраныя вершы»

Федэрыка Гарсія Лорка «Выбранае»

Джон Кітс «Выбранае»

Рыгор Барадулін «Перавыбранае»

Дзімча Дэблянаў «Выбранае»

Гай Валерый Катул «Выбраныя вершы»

Яраслаў Вырхліцкі «Выбраная паэзія»

Ян Каханоўскі «Выбранае»

Катры Вала «Выбраныя вершы»

Канстандзінас Кавафіс «Выбранае»

Барыс Пастарнак «Выбраная лірыка»

Аляксандр Чакс «Выбраныя вершы»

Хуан Рамон Хіменэс «Выбраная лірыка»

Юлі Таўбін «Выбранае»

Хаім Нахман Бялік «Выбраная паэзія»

Баляслаў Лесьмян «Выбраныя вершы»

Шандар Петэфі «Выбраная паэзія»

Міхай Эмінэску «Выбраная паэзія»

Ўільям Батлер Ейтс «Выбраныя вершы»
Эмілі Дыкінсан «Выбраная лірыка»
Алесь Разанаў «Перавыбранае»
Мацуа Басё «Выбраныя хайку»
Геарг Тракль «Выбранае»
Сяргій Жадан «Вершы»

Падрыхтаваныя ці рыхтуюцца
і ў бліжэйшы час выйдуць
зборнікі выбраных твораў такіх паэтаў, як:

Н. Бараташвілі	А. Рэмбо
Ф. Шылер	С. Обстфельдэр,
Т. С. Эліят	С. Вальеха,
Р. Бёрнс	С. Косавел,
Б. Брэхт	Дж. Леонарды
Дж. Г. Байран	Ю. Тувім
Ў. Ўйтман	Н. Ленау і інш.

Па пытаннях набыцця кніг
серыі «Паэты планеты» звяртайцеся:
paety.planety@gmail.com
Тэл./факс (17) 221.48.71,
маб. (29) 623.35.65.

Тагор, Р.

- Т13 Гітанджалі : ахвярныя песнаспевы / Рабіндранат Тагор; пер. з англійскай А. Разанава. — Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2018. — 120 с. (Паэты планеты).
ISBN 978-985-7164-93-6.

Рабіндранат Тагор (1861–1941) – індыйскі паэт, драматург, філосаф, мастак, кампазітар, грамадскі і палітычны дзеяч. Пісаў на бенгалі. У 1912 годзе, плывучы параходам у Вялікабрытанію, перастварыў зборнік сваіх ахвярных песнаспеваў («Гітанджалі») на англійскай мове, і ў тым самым годзе яны былі выдадзеныя ў Лондане. А ўжо ў 1913 годзе Р. Тагор стаў першым нееўрапейцам-лаўрэатам Нобелеўскай прэміі па літаратуры.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.111.1-1

ББК 84(5Инд=Анг)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Рабіндранат Тагор

ГІТАНДЖАЛІ

Ахвярныя песнаспевы

Дызайн *Марціна Русеўскага*.

Адказны за выпуск *Зміцер Колас*.

Падпісана ў друк 27.04.2018. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 1,75. Ум. друк. арк. 3,75.

Наклад 250 асобнікаў. Заказ № .

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік *Зміцер Колас*.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.